

Edirne’de Kuşaklar Arası Toplumsal Cinsiyet Rolünün Değerlendirilmesi

Evaluation of Intergenerational Gender Role in Edirne

Binnur TAĞTEKİN SEZER¹

ÖZ

Toplumsal cinsiyet, toplumda zaman içinde ortaya çıkan belirgin sınırlara sahip olmayan bir kavramdır. Toplumda süregelen beklenti ve oluşturulan kurallar ile birlikte, zamanla gelişen sosyokültürel davranış kalıpları “toplumsal cinsiyet rolü” olarak tanımlanabilir. Toplum yapısında önemli yeri olan bir diğer kavram ise “kuşak”tır.

Farklı tarihsel aralıklarda doğan bireylerin yetişme tarzı ve davranış kalıpları da farklı olabilir. Bu sebeple kuşaklar arasında toplumsal cinsiyet rol dağılımı da değişebilir.

Bu çalışmada Edirne’de bir aile sağlığı merkezinde kayıtlı farklı kuşaklardan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Kesitsel tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın evrenini Edirne Gazimihal Aile Sağlığı Merkezi’ne kayıtlı bireyler oluşturdu. Etik kurul onayı sonrasında, çalışmaya katılmak için gönüllü olan 18 yaş üstü bireyler dahil edildi. Veriler katılımcılara yönelik kişisel bilgi formu ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği kullanılarak toplandı. SPSS 19 programı ile istatistik analiz yapıldı. Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve non-parametrik testler analiz için kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Çalışmanın sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların oluşmasında yaş grupları, eğitim düzeyi gibi toplumsal yapıyı oluşturan çeşitli öğeler etkin rol almaktadır. Bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının bilinmesi ve yönetimi, daha sağlıklı aile yapısına ve aile fonksiyonelliğinin olumlu olarak etkilenmesine sebep olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Kuşaklar, Toplumsal Cinsiyet

ABSTRACT

Gender identity is a concept that does not have distinct boundaries and has evolved over time in society. Accompanied by ongoing societal expectations and established rules, along with socio-cultural behavior patterns that develop over time, can be defined as "gender roles". Another significant concept in the structure of society is "generation".

The way individuals are raised and their behavioral patterns may differ across various historical periods. Consequently, the distribution of gender roles between generations may also change.

This study aims to examine the attitudes of individuals from different generations registered at a family health center in Edirne regarding gender roles.

The universe of the cross-sectional descriptive research consisted of individuals registered at the Edirne Gazimihal Family Health Center. After obtaining ethical approval, individuals aged 18 and above who volunteered to participate were included in the study. Data were collected using a personal information form and the Gender Roles Attitude Scale. Statistical analysis was conducted using SPSS 19 software, Descriptive statistical methods and non-parametric tests used for analysis. The significance level was accepted as $p < 0.05$.

According to the results of the study, various elements that constitute the social structure, such as age groups and educational level, play a significant role in the formation of attitudes towards gender roles. Knowing and managing individuals' attitudes toward gender roles will contribute to a healthier family structure and positively impact family functionality.

Keywords: Gender, Generations, Gender Identity

Çalışmanın etik kurul izni Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan alınmıştır (Karar no: 20/07).

¹ Dr. Öğr. Üyesi Binnur TAĞTEKİN SEZER, Aile Hekimliği, Trakya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, btagekin@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-7733-8881

İletişim / Corresponding Author: Binnur TAĞTEKİN SEZER
e-posta/e-mail: btagekin@yahoo.com

Geliş Tarihi / Received: 28.12.2023
Kabul Tarihi/Accepted: 27.09.2024

GİRİŞ

Cinsiyet kavramı, kadın ve erkek arasındaki anatomik farklılıkları ifade etmek için kullanılır; toplumsal cinsiyet ise bu kavramların sosyokültürel yapılar tarafından nasıl şekillendirildiğini gösterir.¹ Toplumsal cinsiyet, bireylerin doğuştan getirmediği, toplum tarafından sonradan kazandığı özelliklerdir.² Bu kavram, bireylerin tutumlarının, cinsiyetlerine göre toplum tarafından belirlenen davranış kalıplarına nasıl uygun hale geldiğini açıklar. Toplumsal cinsiyet rolü kavramı; bireylerin etnik kökeni, cinsel yönelimi, medeni durumu gibi özellikleri arasında güç ve üstünlük ilişkileri oluşmasına sebep olur.³

Aile, bireylerin toplumsal cinsiyet kavramıyla ilk kez karşılaştığı yer olarak toplumun temelini oluşturur.¹ Toplumsal cinsiyet, bir çocuğun doğduğu anda cinsiyetinin belirlenmesiyle başlayan ve sürekli devam eden bir süreçtir.² Aile içindeki fertlerin rol dağılımı, aileye yeni katılan bireylere aktarılan düşünce modelleri ve davranış kalıpları, ailenin sosyodemografik özellikleri toplumsal cinsiyet bakış açısını şekillendiren unsurlar arasındadır.³

Toplumsal cinsiyet kavramı, bir kültür içinde kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki farklılıkları kutuplaştıran bir yapı olarak da açıklanabilir.⁴ Bu bağlamda, dış görünüş, davranış ve mesleklerdeki standartlaştırılmış temsiller her tanımlayıcı niteliğin eril ve dişil versiyonlarını içerir.⁵

Geleneksel düşüncede eril nitelikler olarak rasyonel düşünce becerisi, rekabetçi ruh ve karar alma yetisi başta gelir. Bu da günlük hayattaki evi geçindirme, yüksek statüdeki mesleklerde bulunma, önemli kararları verme gibi öncelikleri erkek cinsiyetine verir. İtaat etme, merhamet gösterme, fedakârlık gibi özellikler ise dişil kabul edilir. Bu nitelikler zayıflık olarak görülür ve ailede çocuk bakımı, ev işleri, düşük statülü meslekler kadına atfedilir.⁶

Toplum yapısının tarihsel süreçte geçirdiği yaşam koşulları ve sosyoekonomik

hareketlerdeki değişimler, bireylerin beklentilerini, bakış açılarını, davranış kalıplarını değiştirebilmektedir. Kitlese bağlamda bu şekilde büyük etkileşimlere neden olan olayların oluşturduğu tarih aralıklarında doğan, aynı şartları yaşamış olan yaş gruplarına kuşak adı verilmektedir.⁷ Aynı kuşağın üyeleri, düşüncelerini, davranışlarını, değer yargılarını ve olaylara verdikleri tepkileri etkileyen deneyimleri paylaşırlar.⁸ Buna göre 1925-1944 yılları arasında doğan bireyler “gelenekselciler” olarak adlandırılırken, 2. Dünya Savaşı’nın bitiş yılı ile başlayan 1945-1965 yılı doğumlu bireyler “bebek patlaması”; 1966-1979 doğumlular “X”; 1980-1995 doğumlular “Y”; 1995 yılı sonrasında doğan bireyler ise “Z” kuşağı olarak adlandırılmaktadır.⁹

Weingarten (2009) çalışmasında belirttiği üzere, “sessiz kuşak” olarak tanımlanan “gelenekselciler” savaşlar ve ekonomik zorlukları yaşadıkları için, daha çok otoriteyi seven, mütevazı bir yaşamı tercih eden yapıdadırlar.¹⁰

Dünyada eş zamanlı yaklaşık bir milyar bebek doğduğu için, “bebek patlaması” kuşağının üyeleri “ben merkezli” ve rekabetçi olmak zorunda kalmıştır. Dönemlerinde pek çok skandal olaya tanıklık yaptıkları için de devlet otoritesine şüpheyle yaklaşma eğilimindedirler. İlave olarak çalışkan ve fedakâr yapıdadırlar.¹¹

Genel olarak “ebeveynleri çalışan çocuk”ların oluşturduğu “X” kuşağı, geleneksel eski kuşaklarla teknolojinin yeni kuşakları arasındaki geçiş kuşağı olarak kabul edilir. Küresel düşünebilen ilk nesil olarak kabul edilen X kuşağı, daha özgüvenli, becerikli ve yaratıcıdırlar.¹²

Planlanmış bir dünyada doğan “Y” kuşağı, yüksek eğitilmiş, gelenekten geleceğe geçiş yaşayan “özgür ruhlar” olarak nitelendirilir. Küreselleşmeden ve hızla ilerleyen teknolojiye etkilenmişlerdir. Değişimlere daha çabuk uyum sağlarlar. Küresel düşünebildikleri için kültürler, cinsiyetler, ırklar arası farklılıklara saygıyla yaklaşır.¹³

Şimdiye kadar anlatılan kuşaklardan farklı olarak, teknolojinin içine doğan “Z” kuşağı, anladıkları bilgiyi duygusal olarak işlemekte sorun yaşar. Zekidirler ancak çoklu görev yapmaları nedeniyle konsantrasyon ve ezber sorunu yaşarlar. Aile ilişkileri daha zayıftır ve akran görüşleri aileden daha baskın yer tutar. Yaşadıkları sanal dünyada narsistik yapıları ön plana çıkmaktadır.¹⁴

Aile içi yetişme tarzı, ortam değişiklikleri toplumsal cinsiyet algısını oluştururken, kitleleri etkileyen önemli olaylar da kuşakların değer yargıları gibi çeşitli özelliklerini şekillendirmektedir.

Ülkemiz literatüründe, aile sağlığı merkezleri kapsamında ve aile hekimliği bakış açısında yapılmış, bu konuda bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yaşamın başlangıcından sonuna kadar bireylerin ve toplumun biyopsikososyal iyilik halinin sağlanmasında görev alan aile hekimlerinin bu konuda da rolü olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmamızda Edirne’de aile sağlığı merkezinde kayıtlı farklı kuşaklardan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın evrenini Edirne Gazimihal Aile Sağlığı Merkezi 9 nolu birime kayıtlı bireyler oluşturdu. Çalışma tek bir aile sağlığı birimi üzerinden yapıldığı için kesitsel ve tanımlayıcı olarak dizayn edildi. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu onayı alındı. Çalışmaya, gönüllü olan 18 yaş üstü bireyler dahil edilmiştir. Katılımcıların sözlü onamı alındıktan sonra yüz yüze anket görüşmesi yapıldı. Veriler 1-30 Mart 2021 tarih aralığında toplanmıştır.

Veriler, katılımcılara yönelik yedi soruluk kişisel bilgi formu ve Zeyneloğlu ve Terzioğlu’nun 2011 yılında geliştirdiği 38 soruluk Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ) kullanılarak toplanmıştır.

SPSS (Statistical Package for the Social Science) 19 for Windows yazılımı (SPSS, Chicago, IL, USA) ile istatistik analiz yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde ve ortalama kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile değerlendirilmiştir. Bu test sonuçlarına göre normal dağılıma uymadığı saptanan veriler için non-parametrik testler olan Mann Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Kişisel bilgi formunda katılımcıların, doğum tarihi, cinsiyeti, medeni durumu, eğitim düzeyi, mesleği, çalışma durumu ve maaş durumu ile ilgili bilgileri içeren yedi soru yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği beşli likert tipi 38 sorudan oluşmaktadır. Bu sorulara verilen yanıtlarla elde edilen puanlar hem toplam puan hem de ayrı ayrı beş alt boyutta değerlendirilmektedir. Bu alt boyutlar: eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü olarak adlandırılmaktadır. Ölçeğin tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin toplam Cronbach α iç güvenirlik katsayısı 0,92’dir.¹⁵ Bu da güvenirlik ve iç tutarlılığının yüksek olduğunun göstergesidir. Ölçeğe verilen cevaplar (“kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “tamamen katılıyorum”) 1 den 5 ‘e kadar puanlanır. Geleneksel cinsiyet rolü alt boyutunun puanlaması ters yöndedir. Bu bağlamda toplam puanlamada en düşük 38, en yüksek 190 puan alınmaktadır. Toplam puan değerlendirilmesinde puan arttıkça katılımcının eşitlikçi tutuma sahip olduğu, azaldıkça daha geleneksel tutuma sahip olduğu görülmektedir.¹⁵

Planlama sonrası çalışmanın başlaması pandemi sürecine denk geldiği için yeterli katılımcı sayısına ulaşılamamıştır. Bizim

çalışmamızda örneklem büyüklüğü görece küçük kaldığı için iç güvenlik katsayısı hesaplanmamıştır. Sosyodemografik veri

özelliklerinin homojen dağılımda olmaması, çalışmanın tek birime kayıtlı bölgeyle sınırlı olmasına bağlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmaya toplam 63 birey katılmıştır. Katılan bireylerin yaş ortalaması $41,59 \pm 16,82$ (min:18; max:83) olup; 40'ı kadın (%63,5), 23'ü erkekti (%36,5). Katılımcıların cinsiyet ve ölçek skorları analizi Tablo 1'de verilmiştir. Bu sonuçlara göre cinsiyet ve ölçek skorları analizinde anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Skorları Analiz Sonuçları

Ölçek Grupları	Cinsiyet	Sıra Ort.	p
ERKEK CİNSİYET ROLÜ	Kadın (n=40; %63,5)	31,63	0,829*
	Erkek (n=23; %36,5)	32,65	
KADIN CİNSİYET ROLÜ	Kadın (n=40; %63,5)	29,85	0,216*
	Erkek (n=23; %36,5)	35,74	
EŞİTLİKÇİ CİNSİYET ROLÜ	Kadın (n=40; %63,5)	32,71	0,682*
	Erkek (n=23; %36,5)	30,76	
EVLİLİKTE CİNSİYET ROLÜ	Kadın (n=40; %63,5)	29,04	0,088*
	Erkek (n=23; %36,5)	37,15	
GELENEKSEL CİNSİYET ROLÜ	Kadın (n=40; %63,5)	34,16	0,216*
	Erkek (n=23; %36,5)	28,24	
TOPLAM	Kadın (n=40; %63,5)	31,98	0,989*
	Erkek (n=23; %36,5)	32,04	

* Mann-Whitney U

Katılımcıların kuşaklara göre dağılımı Gelenekselciler: 1 (%1,6), Bebek patlaması kuşağı: 16 (%25,4), X kuşağı: 14 (%22,2), Y kuşağı: 17 (%27), Z kuşağı: 15 (%23,8) idi.

Katılımcıların bireysel özelliklerine göre TCRTÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmasında eğitim düzeyi ile erkek cinsiyet rolü ($p=0,008$), evlilikte cinsiyet rolü ($p=0,003$) ve geleneksel cinsiyet rolü ($p=0,008$) arasında; kuşak dağılımı ile evlilikte cinsiyet rolü ($p=0,002$) ve geleneksel cinsiyet rolü ($p=0,027$) arasında anlamlı ilişki saptanmıştır.

Katılımcıların kuşak dağılımları ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırması sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Bu verilere göre katılımcıların kuşak dağılımları ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasında Bebek patlaması kuşağındaki bireylerin X, Y ve Z kuşağına göre, evlilikte cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü açısından daha eşitlikçi tutum sergilediği görülmüştür.

Katılımcıların eğitim düzeyleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Bu verilere göre katılımcıların eğitim düzeyleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması yapıldığında üniversite mezunu olanların erkek cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü tutumlarının daha az eşitlikçi olduğu ve geleneksel cinsiyet rolü tutumunun arttığı saptanmıştır.

Çalışmanın genel sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların şehir merkezinde yaşamasına rağmen, ilerleyen kuşaklarla birlikte gelenekselci tutumun arttığı saptanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Kuşak Dağılımları ile Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ölçek Grupları	Kuşaklar	Sıra Ortalaması	p*
ERKEK CİNSİYET ROLÜ	Gelenekselciler (n=1; %1,6)	34,00	0,742
	Bebek patlaması kuşağı (n=16; %25,4)	35,78	
	X kuşağı (n=14; %28,54)	33,79	
	Y kuşağı (n=17; %31,32)	27,35	
	Z kuşağı (n=15; %31,53)	31,43	
KADIN CİNSİYET ROLÜ	Gelenekselciler (n=1; %1,6)	10,70	0,854
	Bebek patlaması kuşağı (n=16; %25,4)	8,00	
	X kuşağı (n=14; %28,54)	7,10	
	Y kuşağı (n=17; %31,32)	7,70	
	Z kuşağı (n=15; %31,53)	8,20	
EŞİTLİKÇİ CİNSİYET ROLÜ	Gelenekselciler (n=1; %1,6)	23,50	0,738
	Bebek patlaması kuşağı (n=16; %25,4)	33,56	
	X kuşağı (n=14; %28,54)	27,75	
	Y kuşağı (n=17; %31,32)	30,79	
	Z kuşağı (n=15; %31,53)	36,23	
EVLİLİKTE CİNSİYET ROLÜ	Gelenekselciler (n=1; %1,6)	10,70	0,002
	Bebek patlaması kuşağı (n=16; %25,4)	8,00	
	X kuşağı (n=14; %28,54)	7,10	
	Y kuşağı (n=17; %31,32)	7,70	
	Z kuşağı (n=15; %31,53)	8,20	
GELENEKSEL CİNSİYET ROLÜ	Gelenekselciler (n=1; %1,6)	45,50	0,027
	Bebek patlaması kuşağı (n=16; %25,4)	21,78	
	X kuşağı (n=14; %28,54)	28,61	
	Y kuşağı (n=17; %31,32)	34,74	
	Z kuşağı (n=15; %31,53)	42,07	
TOPLAM	Gelenekselciler (n=1; %1,6)	37,00	0,506
	Bebek patlaması kuşağı (n=16; %25,4)	29,84	
	X kuşağı (n=14; %28,54)	26,36	
	Y kuşağı (n=17; %31,32)	33,09	
	Z kuşağı (n=15; %31,53)	38,00	

*, Kruskal Wallis

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri ile Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

ÖLÇEK GRUPLARI	Üniversite Mezunu Değil (n=40; %63,49)	Üniversite mezunu (n=23; %36,51)	p*
	Ortalama ± Standart sapma	Ortalama ± Standart sapma	
Erkek Cinsiyet Rolü	11,35±3,60	9,30±2,77	0,029
Kadın Cinsiyet Rolü	23,75±3,22	22,48±2,45	0,060
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	34,33±4,05	35,22±3,38	0,610
Evlilikte Cinsiyet Rolü	16,28±3,39	13,48±2,11	<0,001
Geleneksel Cinsiyet Rolü	27,60±6,50	32,09±3,68	0,003
Toplam	113,30±6,22	112,57±5,18	0,830

*Mann Whitney U

Çalışma sonuçlarına göre cinsiyet ve ölçek skorları analizinde anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Uçar ve arkadaşlarının benzer çalışmasında yaş ortalaması $21,87\pm1,95$ olarak bulunmuş; kadınlardaki toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun erkeklere kıyasla daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır.¹⁶ Uçar ve arkadaşlarının çalışmasında cinsiyetler arası anlamlı fark varken çalışmamızda anlamlı fark saptanmaması, çalışma yapılan örneklem grupları arasındaki kültürel farklılıktan kaynaklanmış olabilir. Dicke ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada geleneksel cinsiyet rolü inançlarının erkekler tarafından daha güçlü bir şekilde desteklendiği görülmüştür. Burada sebep olarak erkeklerin kariyerinin kadınların kariyerinden daha ön planda tutulması gösterilmiştir.¹⁷

Tablo 2’de paylaşılan verilere göre katılımcıların kuşak dağılımları ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasında Bebek patlaması kuşağındaki bireylerin X, Y ve Z kuşağına göre daha eşitlikçi tutum sergilediği görülmüştür. Akgül’ün çalışmasında, bireylerin çoğunluğunun toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Alt boyutlar incelendiğinde ise X kuşağında yer alan bireylerin Y ve Z kuşağında yer alan bireylere göre daha geleneksel tutumlara sahip oldukları saptanmıştır.¹⁸

Çalışmanın yapıldığı örneklem, çevreye daha kapalı ve iç dinamiklerinden çevresel faktörlere göre çok daha fazla etkilenen bir topluluktan oluştuğu için sonuçlar daha geleneksel çıkmış olabilir. Tablo 3’te paylaşılan verilere göre katılımcıların eğitim düzeyleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması yapıldığında üniversite mezunu olanların erkek cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü tutumlarının daha az eşitlikçi olduğu ve geleneksel cinsiyet rolü tutumunun arttığı görülmüştür. Uçar ve arkadaşlarının çalışmasında anne ve babası üniversite mezunu olan katılımcıların (sırasıyla $143,20\pm24,61$; $138,31\pm22,00$) daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu görülmüştür.¹⁶ Bu çalışmada örneklemün eğitim seviyesi yüksek öğrenime kadar; ancak kendi iç dinamiklerinden gelenekselci ve erkek egemenliği konusunda daha çok etkilenmekte olduğu düşünülmüştür.

Çalışmanın genel sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların şehir merkezinde yaşamasına rağmen, ilerleyen kuşaklarla birlikte gelenekselci tutumun arttığı saptanmıştır. Oysa Günay ve Bener’in 2011 yılındaki çalışmasında kentleşme ve ekonomik gelişmenin doğal bir sonucu olarak cinsiyetler arası rol dağılımlarının modernize olarak daha eşitlikçi bir hal sergilediği görülmüştür.¹⁹ Bu durumun, çalışmanın yapıldığı mahallenin topluma daha kapalı bir yapıda olmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin, grupların ve toplumların cinsiyetlerine ve her toplumun, toplumsal cinsiyetle ilgili değer ve inançlarına dayalı olarak bireylerden farklı beklentilerine dayanmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, bireyler ve çevreleri arasındaki etkileşimlerin ürünüdür ve bireylere hangi cinsiyet için ne tür davranışların uygun olduğuna inanıldığına dair ipuçları verir.²⁰

Aynı toplumda farklı özellikler barındıran kuşakların birlikte yaşaması, ortak paylaşımları, o toplumun bilinç düzeyini ve kültürel bakış açısını şekillendirir.²¹ Bu bağlamda, çalışmamızda genel olarak, yeni kuşakların gelenekselci tutum içinde olmaya devam ettiği saptanmıştır. Bu sonuç, örneklem grubunun Edirne şehir merkezinde olmasına rağmen “dışarıya kısmen kapalı” bir mahallede yaşayan bireyleri içermesine bağlı olabilir.

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların oluşmasında yaş grupları, eğitim düzeyi gibi toplumsal yapıyı oluşturan çeşitli öğeler etkin rol almaktadır. Bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının bilinmesi ve yönetimi, daha sağlıklı aile yapısı oluşumunu ve aile fonksiyonelliğinin

olumlu olarak etkilenmesini sağlayacaktır. Kuşakların eğilimlerini bilmek, birinci basamakta biyopsikososyal iyilik halinin yönetimi açısından önemlidir. Bu bağlamda yerinde ve mahalle bazlı çalışma programları da daha etkin sonuçlar alınmasını sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Güler K, Tüysüz B. Cinsel mitler ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi. 2021;7(14):291-313.
2. Eckert P, McConnell-Ginet S. Language and gender. New York: Cambridge University Press: 2013.
3. Kılıç AZ. Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algısı ve çocuk yetiştirmeye etkileri [internet]. 2013 [Erişim tarihi: 22 Aralık 2023]. Erişim adresi: <http://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2020/02/EBEVEYNLERI%CC%87N-TOPLUMSAL-CI%CC%87NSI%CC%87YET-ALGISI-VE-C%CC%A7OCUK-YETI%CC%87S%CC%A7TI%CC%87RMEYE-ETKI%CC%87LERI%CC%87.pdf>
4. Kambouri-Danos M, Evans A. Perceptions of gender roles within the early years: a case study focussing on a mainstream reception classroom in England. Early Years Educator. 2019;20(11):38-44.
5. Eisend M. Gender roles. Journal of Advertising. 2019;48(1):72-80. doi:10.1080/00913367.2019.1566103
6. Gülseven AS. Gender roles in Turkish family law. TBB Dergisi. 2017;(132):183-230.
7. Taş Y, Kaçar S. X, Y ve Z kuşağı çalışanlarının yönetim tarzları ve bir işletme örneği. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 2019;18(11):643-75.
8. Abrams J, von Frank V. The multigenerational workplace: communicate, collaborate, and create community. Dallas: Corwin Press: 2014.
9. Üzümlü B, Şenol L. X-Y-Z kuşağı üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma. V. European Congress on Economic Issues; 2019;(174-86). Bakü, Azerbaycan.
10. Weingarten RM. Four generations, one workplace: a gen X-Y staff nurse's view of team building in the emergency department. Journal Of Emergency Nursing. 2009;35(1):27-30.
11. Zemke R, Raines C, Filipczak B. Generations at work: managing the clash of veterans, boomers, xers and nters in your workplace. New York: AMA Publications: 2002.
12. Miller R, Washington K. Consumer behavior. Loganville: Emory University: 2011.
13. Fleschner S. Counseling across generations: bridging the baby boomer, generations X, and generations Y gap. Ann Arbor: American Counselling Outfitters: 2007.
14. Csobanka ZE. The Z generation. Acta Technologica Dubnicae. 2016;6(2):63-76. doi:10.1515/atd-2016-0012
15. Zeyneloğlu S, Terzioğlu F. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2011;40:409-20.
16. Uçar T, Aksoy YD, Karaaslan T, Tunç ÖA. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve şiddet davranışları. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2017;26(3):96-103.
17. Dicke AL, Safavian N, Eccles JS. Traditional gender role beliefs and career attainment in STEM: a gendered story? Front Psychol. 2019;10:1053. doi:10.3389/fpsyg.2019.01053
18. Akgül H. Examination of the attitudes of X, Y And Z generation individuals regarding gender roles. International Journal of Educational Spectrum. 2022;4(1):31-42.
19. Günay G, Bener Ö. kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2011;15(3):157-71.
20. Blackstone AM. Gender roles and society. Santa Barbara: ABC-CLIO: 2003.
21. Adıgüzel O, Batur HZ, Ekşili N. Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: mobil yakalılar. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2014;1(19):165-82.